ВЕСЕЛКА

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

РІК XV. ГРУДЕНЬ, 1968 Ч. 12 (172)

Леонід ГЛІБІВ

Загадка

На світ разом народились
І ніколи не різнились,
Та однакові на вид.
Одна другу доглядає,
Одна другу обмиває,
Так, як добрим сестрам слід.
Де одна, там друга буде,
І усюди добрі люди
Звикли бачить їх обох;
Як одна чого не вдіє,
Зараз друга підоспіє —
І пороблять діло вдвох.
Хто вони і як їх звати, —
Треба, діти, розгадати.

Хоч набрався трохи муки,
А вгадав, що сестри — *р у к и* .
Так собі і запишіть.

ЩО ЦЕ?

I.

Таку я вдачу маю —
То лину, то стрибаю,
А прийде зима,
Стану сама.
Думав хлопчик день,
Не вгадав,
Думав два — не вгадав,
Бо про — — — — —
Не згадав.

II.

П'ять теплих дірок —
П'ять темних комірок,
В них у зимові дні
Влізуть п'ять синів.

ГРАМАТИЧНА ЗАГАДКА

Коли за допомогою трьох займенників можна зробити руки чистими?

ХТО Я ТЕПЕР?

(Загадкова карточка)

Юрчик закінчив шість років життя і пішов з мамою записуватись у члени українського молодечого товариства. Коли вернулися додому, врадуваний Юрчик уклав таку загадкову карточку:

Я ПЛАТОН ВОСКАВИЙ

Увечері прийшов тато з міста, і Юрчик зразу побіг до нього із своєю карточкою:

— Чи знаєте, тату, хто я тепер? Ось прочитайте на цій карточці — розгадайте!

Довго тато читав і нарешті розгадав. Була тоді велика радість у хаті.

А ви, наші читачі, спробуйте теж переставити букви цієї карточки так, щоб розгадати.

ЧИСЛОВА ЗАГАДКА

Числа в першому поземому ряді треба переставити так, щоб при додаванні в усіх рядах — поземо, доземо і навскоси — мати суму 15.

4	9	2
3	5	7
8	1	6

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК у „ВЕСЕЛЦІ" за ЛИСТОПАД ц.р.: ЗАГАДКА Л. Глібова: Книжка. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ: а, б): Папір і письмо; в, г, ґ, д): Книжка. ЗНАЙДІТЬ НАЗВИ ДЕРЕВ і РОСЛИН: Дуб, бук, граб, сосна, верес, рожа. ХТО ЦЕ? Леонід Глібів.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи Б. Божемського
"THE RAINBOW" — "VESELKA"
Published monthly, except June to September Bi-monthly at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Б. Божемський — У небесній канцелярії

Володимир **МАЦЬКІВ**

У СТОРІЧЧЯ „ПРОСВІТИ"

Богданко Головчак належить до тих пильних і цікавих учнів, що не тільки читають „Веселку", але й часто переглядають інші журнали та газети, що приходять до їх дому.

Раз сказав він до свого дідуня:

— Я прочитав у газеті, що цього року припадає 100-річчя з дня заснування „Просвіти". Чи ви могли б мені пояснити, що таке ця „Просвіта" і що вона важливе зробила?

— Дуже радо розкажу тобі про „Просвіту", — відповів дідунь, — бо я сам у ній працював. Я був головою читальні „Просвіти".

Богданка це ще більше зацікавило.

— „Просвіта", — сказав дідунь, — це установа, яка поставила собі за мету ширити освіту в нашому народі, виховувати свідомих та творчих громадян.

— Сто років тому життя було інакше. Не було авт ні літаків, не було радіо і телевізії. Тоді тількищо почали будувати залізниці.

Не було ще шкіл в усіх місцевостях і не всі люди вміли читати й писати. Так само було в З'єднаних Стейтах Америки, Канаді та в інших краях. У ЗСА тількищо закінчилась була Громадянська війна, про яку ти певно вже чув у школі.

Наша батьківщина Україна була тоді розділена між Австрією й Росією. Ні одна з тих держав не дбала як слід про освіту й виховання нашого народу. Це бачили наші передові люди. Вони знали, яке велике значення мають наука й освіта, тож задумали заснувати таке товариство, яке допомогло б нашим людям освіту здобувати. І заснували „Просвіту". Це сталося 8 грудня 1868 року у Львові, столиці Західньої України.

„Просвіта" почала засновувати по наших містах свої відділи, або філії, а по селах — клюби-читальні. За декілька років у селах Галицької України було вже 3 208 читалень.

Згодом почали організувати „Просвіту" і на східніх землях України, а також в тих країнах, де жили наші люди — у ЗСА, Канаді та Південній Америці.

— А що робила „Просвіта"? — запитав Богданко.

— Головна Управа у Львові керувала всією працею. Вона видавала книжки, газети й журнали для дітей, молоді та дорослих. Ці книжки приносили багато нового й цікавого. „Просвіта" мала у Львові велику бібліотеку, якою могли користуватися всі наші люди, зокрема молодь.

Ринок у Львові. Наліво частина львівської ратуші, прямо — будинок Т-ва „Просвіта". Позаду вежа-дзвіниця Корнякта (1578 р.) Успенської церкви.

Бібліотеки були також у філіях. Там улаштовували різні курси, читали доповіді, відбували гутірки. Працювали хори, оркестри, театральні гуртки. При читальнях існували самоосвітні, шахові, спортові та інші самодіяльні гуртки. Молодь, що не могла вчитися у високих школах, творила „Молоді Просвіти", де вивчала рідну історію та інші науки.

При філіях та читальнях „Просвіти" гуртувалось усе культурне життя. У читальнях діяли також спортово-виховні організації, що називалися „Січ", „Сокіл", „Каменярі" та інші. Організовано кооперативні крамниці, молочарні, щадничо-позичкові каси, протипожежні товариства.

На провідних становищах у „Просвіті" працювали священики, вчителі, студенти, селяни. Всі вони знали, що своєю працею будують кращу майбутність своєму народові.

Коли 1-го листопада 1918 року проголошено незалежну Українську Державу, то можна сказати, що до цієї пам'ятної події причинилася своєю працею також „Просвіта".

— А що тепер робить „Просвіта"? — запитав Богданко.

— Коли нашу рідну землю захопили московські большевики, вони знищили „Просвіту", а просвітянських діячів позамикали в тюрми або вивезли на Сибір.

Але „Просвіта" продовжує свою працю в країнах нашого поселення. Правда, тут тепер інші умовини і тому праця „Просвіти" інша. Та все ж таки вона існує й очікує тієї щасливої хвилини, коли зможе повернутися на наші рідні землі й далі працювати для свого народу.

Богдан ДАНИЛОВИЧ *Ілюстрація Б. БОЖЕМСЬКОГО*

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

Давно-давно, 1 600 років тому, жив у місті Мирах, у Малій Азії, хлопець Миколай. Був він сирота. Його батько й мати померли, залишивши синові велике майно.

У серці Миколая була велика доброта, і він вирішив роздати своє майно бідним. Та тільки ж був він дуже несміливий, і тому почував себе нещасливим.

У безсонні ночі виходив Миколай на плаский дах свого дому й дивився на бідні дімки-ліп'янки. Біля них спали їх убогі мешканці. У дімках, нагрітих за дня гарячим сонцем, було душно, отож люди лягали спати перед порогом на землі. Лежали вони в лахмітті, подертому на важкій праці в копальнях мармуру. Спали тут і малі діти, які ніколи ще не зазнали в житті радости.

І стискалося серце Миколая на вид цього людського горя. Він думав: „Як допомогти бідним дітям?"

І ось однієї ночі наклав Миколай повен міх усякої їжі — м'яса, хліба, медяних паляниць, дактилів, фіг, а також одежі й грошей і непомітно від служби вийшов з дому. Обережно-тихцем поклав мішок біля порога найближчої хатини, де спали бідні діти.

Уранці придивлявся Миколай з даху свого дому, як раділи малі діти цим міхом!

На другу ніч вибрався Миколай знову з повним міхом і поклав його біля іншого дому, де були діти. І такі мандрівки повторював він уже щоночі. У місті ні про що інше тепер не говорили, як тільки про невідомого добродія. Діти не раз бачили крізь сон постать у темнім плащі, що клала мішок, але постать скоро зникала.

А старий слуга Миколая затривожився, коли побачив, що в коморах щораз менше припасів. „Напевно хтось краде їх, — подумав. — Треба зловити злодія!"

Одної ночі побачив слуга чоловіка в плащі з каптуром на голові. З мішком на плечах він перелазив через браму на вулицю. Слуга підняв галас, збіглися інші слуги й кинулись у погоню. Засоромлений Миколай, бож це був він, замість зупинитись і відкрити своє обличчя, почав утікати.

Побудились і люди на вулицях, побудились і діти, і всі стали здоганяти Миколая.

Перші наздогнали його діти і . . . пізнали свого доброго опікуна. Пізнали його плащ і мішок, повний добра.

— Це не злодій! Це наш опікун! Наш добродій!

Зупинились люди, здивовані та збентежені.

— Це ж Миколай! Багатий Миколай! Ось хто цей добрий дух, що нам дарунки приносив, дітей наших від голоду рятував!

***

Минули роки. Миколай став священиком, а далі й єпископом у Мирах. Всі шанували й любили його за доброту, за ласкавість і мудрість. А про діток він і далі не забував. Як тільки довідувався, що якась дитина в біді, зараз ішов до неї з потіхою й подарунками.

Коли помер Миколай і його душа стала перед Господнім престолом, Господь спитав:

— Чого бажаєш, мій Миколаю, в нагороду за добре життя на землі?

— Нічого не бажаю, — відповів Миколай, — тільки дозволь мені, Боже, сходити час від часу з неба на Землю й відвідувати дітей.

Усміхнувся ласкаво Господь і сказав:

— Знав я, яке буде твоє прохання. Щороку в день своїх іменин зможеш сходити на Землю.

А на Землі пам'ять про Миколая не завмерла. Всі пам'ятали про його добрі діла, про його святе життя, і тому Церква його святим назвала.

І від того часу кожного року в день своїх іменин у місяці грудні святий Миколай ходить по Землі і розносить добрим дітям дарунки. Знає святий Миколай, що всі малі діти чемні й добрі, і знає, що всі українські діти мають добрі серця, люблять Бога, люблять свій рідний український нарід і рідний край — Україну.

Він з великою радістю відвідує українських діток і обдаровує їх усякими чудовими дарунками. Між ними найкращий дарунок — рідні українські книжечки.

Дуже радіє святий Миколай, коли добрі люди, що люблять дітей, допомагають йому в доброму ділі. Тішиться, коли в день святого Миколая українські діти дають одні одним дарунки — книжечки, тішиться, коли дехто навіть і одягнеться так, як він, і, замість нього, приходить до дітей з дарунками, з добрим словом та порадою.

„ЯК ТО БУДЕ?"

В Канаді сніг, морозна лють,
А на Фльориді сонце сяє,
Та тут і там малята ждуть
Святого Гостя, Миколая.

Однаково, чи це, чи те,
Чи сніг, чи тепле сонце гріє —
Б дитячих серденьках цвіте
Солодка, радісна надія.

І в головах рої думок
Гудуть, мов мухи: Як то буде?
Де візьме Миколай санок,
Чи, може, возиком прибуде?

Чи не застрягне віз в снігу,
Чи сани в сонці не розтануть,
Чи авта на шляхах в бігу
Санкам упоперек не стануть?

О, не журіться, діти, цим,
Забудьте всі такі турботи —
На те ж у небі Він святим,
Щоб перешкоди всі збороти!

А от, подумайте якраз:
Чи чемні ви були, як треба,
Чи заслужили, щоб до вас
Святий приїхав просто з неба?

Чи, може, в темряві нічній
Присниться той . . . з хвостом, ріжками
І скаже: „Я вже твій, ти — мій,
Бо слухав ти мене — не мами!"

Ролянник

Б. ДАНИЛОВИЧ

ЯК ВИ ДУМАЄТЕ?

Ніде правди діти, часто спізнявся я до школи і на пластові сходини. Чому? Якось так складалося. Але під час останніх сходин виховник говорив про точність пластуна у школі, в Пласті, всюди і завжди. І я вирішив: кінець моїм запізнюванням! Мушу бути точний!

Сьогодні, в суботу вранці, встав я о сьомій годині — як ніколи досі! Аж мама здивувалася. Спитали, чи може я хворий. Ні, я не хворий, я здоровий, як риба — як дві риби! О восьмій вийшов з дому, щоб перед дев'ятою бути вже в нашій українській пластовій суботній школі.

„Як добре, що встав я раніше, бо знову спізнився б! — думав я. — Учора була відлига, дощ, а вночі взявся мороз, хідники вкрилися ожеледдю. Треба йти дуже обережно, щоб не впасти".

Як тільки дійшов я до рогу вулиці, побачив нашу сусідку, пані Закидальську. Стояла на хіднику і безрадно розглядалася на всі боки. Не дивно: ось і мені важко було йти, а що ж казати про стареньку пані!

Як почула вона мої кроки, глянула в мою сторону. Нічого не говорила, хоч я був уже майже поруч неї. Але я знав, про що вона думає. А я подумав про школу і хотів минути стареньку. Однак, вона дивилася ввесь час за мною.

Чи міг я лишити її без помочі? Я зупинився і сказав:

— Добридень, пані! Чи можу вас відпровадити?

Старенька зраділа:

— Дуже тобі вдячна, Орку! Я вже думала вертатися додому, хоч на дев'яту маю бути у доктора Соханівського. Це не дуже далеко, при вулиці Блюр. Але так ховзько . . .

Я знаю, де лікар Соханівський має свою приймальню — це якраз у протилежному напрямку, як до школи. Хоч як було холодно, мене облив гарячий піт на думку, що й сьогодні можу запізнитися. Але пані Закидальська вже трималася за мою руку. І ми пішли — крок за кроком, поволеньки. Не було вже сумніву — запізнюся знову до школи.

І таки запізнився . . . Лекція в клясі вже почалася. Всі дивилися на мене, дехто й засміявся. Підійшов я до вчительки.

— Прошу пані . . . — почав я, але вчителька навіть слухати не хотіла. Тільки холодно глянула на мене і сказала:

— Пластуни мають бути точні! А ти теж пластун. Завтра пластові сходини і — там мусиш виправдатись! А тепер уже лекція. Іди на своє місце!

*

Коли по полудні вернувся я додому, мама знову спитали, чи я не хворий. Бачили, що я пригноблений, сумний.

Завтра на пластові сходини вийду з дому на цілу годину раніше, щоб таки вже ніяк не запізнитись.

Я ввесь час думаю про завтрішні сходини, чи виховник і друзі пластуни виправдають моє чергове запізнення в школі?

Як ви думаєте?

Л. ГАДАЙ

НЕ МАРНО БІЛИЙ СНІГ

Ні, не марно білий сніг
на травник рівненько ліг!

Ми старанно працювали:
сніг качали, сніг ліпили,
кулі з снігу поробили
і долонями прибили.

Вже готова. Вже скачали
білу бабу снігову.
А вона нам закричала:
— Хочу сісти на траву!

От, кумедна баба біла!

— Де б ти сіла?
Де б ти сіла?
Таж тепер у нас зима
і трави ніде нема.
Ось, як хочеш, сядь на ґанку
і сиди там аж до ранку.

А вже зранку
по сніданку
нам в садочок треба йти.
Може з нами підеш ти?

Марно — даремно (uselessly, in vain); **качати, скачати** — котити (to roll); **кумедний** — смішний (funny, comical).

НЕЗАБУТНІЙ ДЕНЬ У МОЄМУ ЖИТТІ

Було це 12-го липня ц. р. в малому містечку Канора, Саскачеван, у Канаді. Наша парохія пережила незвичайний празник св. Петра й Павла, бо на цей празник завітав до нас Їх Блаженство Верховний Архиєпископ Кардинал Йосиф Сліпий. Вулиці містечка були прикрашені синьо-жовтими, папськими й канадійськими прапорами. У нашій крамниці за великою вітриною на килимі між двома прапорами пишався кольоровий портрет Блаженнішого Йосифа.

Вранці зодягнули мене в український народній одяг. Цього дня мама довше, як звичайно, заплітала мої коси, кажучи: „Доню, нині великий день, не помиляюся, коли скажу, що такого вже більше не буде''. І я зауважила, що мама плакала. Я це розуміла, бо кожного дня тато прочитував голосно газету й розказував нам про цього великого Ісповідника, довголітнього в'язня московських таборів, з яким так дуже в'яжуться наш рідний Львів і Україна.

Час минав скоро і ми з кошиками квітів виїхали до церкви. Довго довелося ждати на нашого Гостя. Кожний з острахом споглядав, чи не почне падати дощ. Але мама казала, що цей святець має стільки ласки в Бога, що на час Служби Божої дощу не буде. Було холодно. Сестри монахині долучували до нас інших дітей, і вкінці ми вирушили до головної вулиці великою процесією: хрест, хоругви, ікони, діти з квітами, священики і чисельна громада з Канори й околиці.

Не забуду цієї зворушливої хвилини, коли я побачила поліційні авта, а за ними біле відкрите авто з Їх Блаженством. Ще хвилина й Верховний Архиєпископ станув перед нами в товаристві двох єпископів, оточений Лицарями Колюмба в одностроях. Старенький дідусь видався мені такий добрий і привітний. Благословляв людей, а хоругви тричі вклонялися Йому у привіт. Було тихо . . . Діти станули перед Верховним Архиєпископом у дві лави і вистелили килим із живих квітів, по якому повільно ступав Кардинал. Дзвони грали. Коли ми зупинилися перед нашою церквою, прикрашеною вінками, написами й прапорами, хор заспівав „Буди ім'я Господнє . . .''

Мені припала велика честь привітати Їх Блаженство від дітей. Хоч серце билося в мене сильно, я знала, що мушу якнайкраще сказати вірш „Мов цінний дар . . .'' Лише при перших словах „Блаженніший Архиєрею'' голос мені задрижав. Та Достойний Гість додав мені відваги, і я без помилки скінчила привітального вірша. Я відчула, що слова вірша зворушили Його, бо без слова прийняв мою китицю троянд, поцілував мене в чоло й поблагословив. Хор співав „Многая літа'' багато разів, а я пам'ятаю лише цей великий момент, коли так близько, віч-на-віч стояла перед нашим найвищим церковним Достойником . . .

Віра, Марія Попович, 11 років,
учениця 6-ої кляси в Канорі, Канада.

ЗНАЙДІТЬ РІЗНИЦІ

Отут два однакові рисунки, але різняться вони сімома подробицями. Знайдіть цих сім різниць.

Л. ГАДАЙ *Ілюстрації Ю. КОЗАКА*

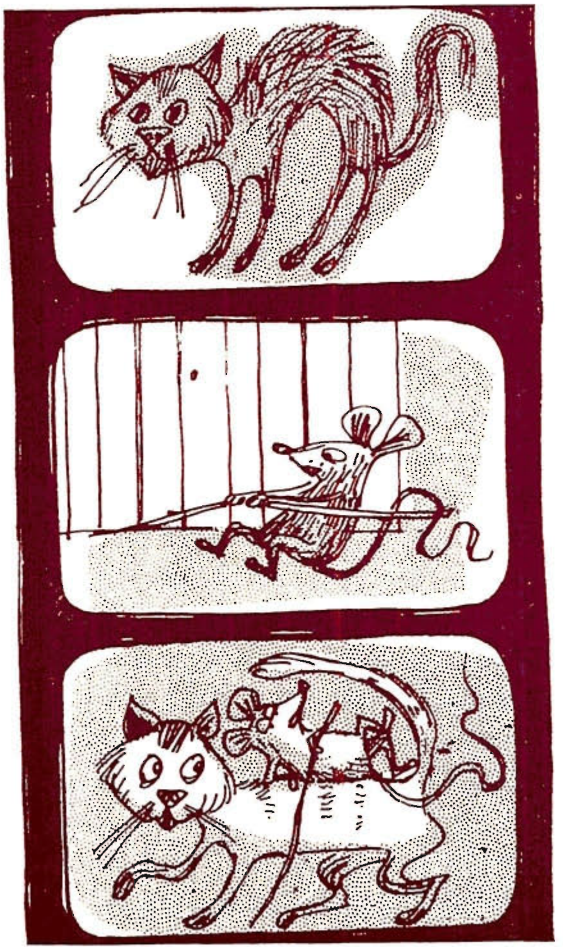
КІНОКАРТИНА

Це кіно на три картини.

Перша: Кіт, горбата спина.

Друга: Мишка з-попід тину
тягне довгу хворостину.

А на третій на картині:
Мишку кіт везе на спині.

Роман ЗАВАДОВИЧ

СНІЖОК

Сипле, сипле сніжок,
Сипле, сіє, трясе
На поля, на лужок —
Вже не видно стежок,
Забіліло усе.

Забіліли горбки,
Забілів сірий шлях —
Де мої чобітки?
Вже пора на санки —
Ах, ах, ах!

Л у ж о к — невеликий луг (lawn, grass-plot, small meadow).

ХТО Я?

Дуже товсті ноги маю,
Ледве їх переставляю,
Сам великий я на зріст,
Замість носа в мене хвіст.

ХТО ЦЕ?

Живе в домі, лобок кругленький, кожушок тепленький, очі вузенькі, видющі, як вуглики блискучі, вуха малі, але чуткі, вуса довгі, хоч рідкі, ноги короткі, та прудкі. Вночі бродить, на лови ходить, удень проти сонечка ляже, гарну казочку розкаже.

А ЦЕ ХТО?

Часто вмивається, але рушничком не втирається.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

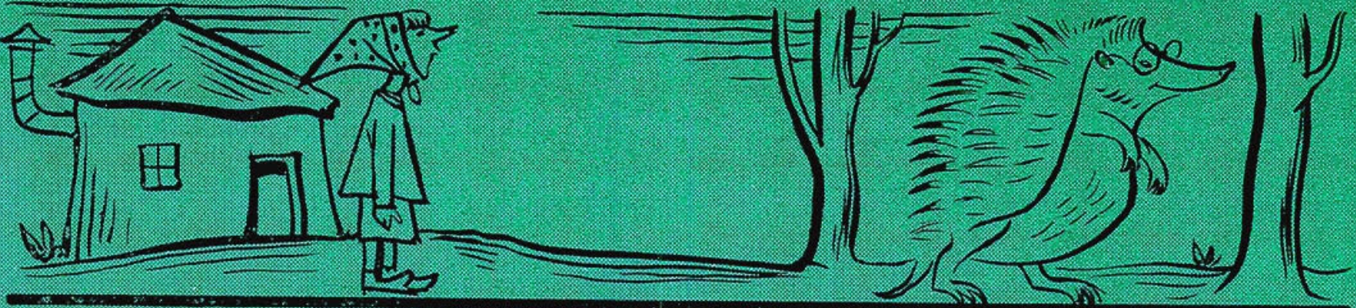
ГОЦА ДРАЛА

Наша брава Гоца Драла
Теплу шкурку десь дістала.

Кличе Гоца їжачка:
— Потребую кожушка!

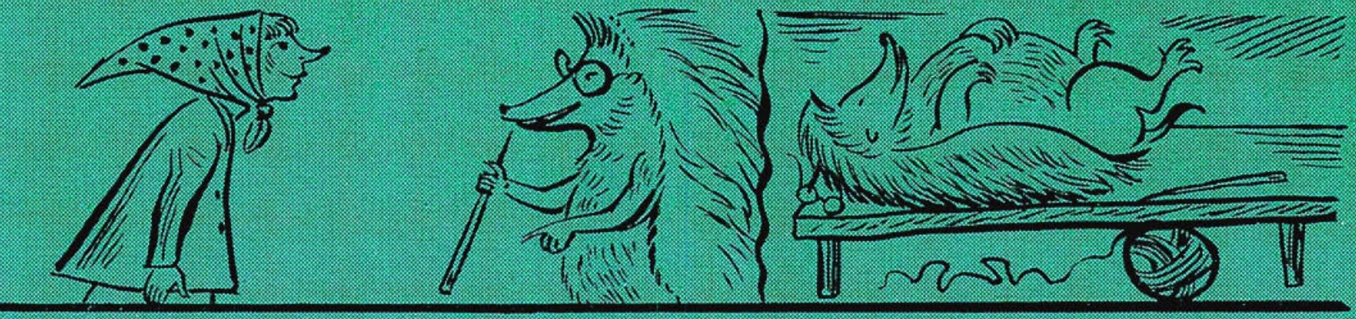
А їжак на те: — За днину
Я пошию кожушину.

Та їжак забудько був,
Вдома голку він забув.

— Я по голку йду додому,
Не кажи про це нікому!

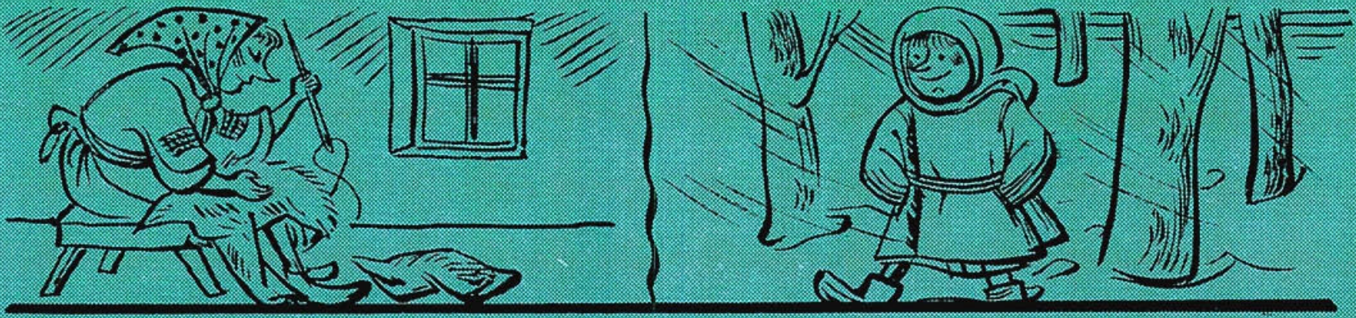
Поки голку ту приніс,
То пожовк зелений ліс.

Гоца зойкнула: — Дарма!
Голка є — ниток нема! . .

— Ой, нема! Забув! Так-так! . .
По нитки пішов їжак.

Вдома тричі позіхнув,
Ліг на лаву і . . заснув.

Тиждень ждала Гоца Драла,
У віконце поглядала.

А тоді сама за днинку
Вшила диво-кожушинку.

В кожушинці в ліс іде,
Хоч метелиця гуде.

Юрій ТИС *Ілюстрації П. АНДРУСЕВА*

НЕДОКІНЧЕНА КАЗКА

ЗМІСТ ПЕРШОЇ Й ДРУГОЇ ЧАСТИН: У жовтневому гислі „Веселки" ми вмістили першу гастину оповідання Юрія Тиса „Недокінгена казка". У ній автор розказує про те, як хлопгик Семенко пішов у світ добувати волю своєму народові, що його гнобили гужинці-зайди. Від старенького дідуся Семенко довідався, що його нарід утратив волю, бо не вмів її берегти й шанувати.

Під гас мандрівки Семенко зустрів у лісі оленя з золотими рогами. Олень сказав хлопцеві, що далеко між небом і землею висить країна, в якій стоїть палата вся з золота й срібла. В тій палаті живе царівна. Стережуть її дванадцять розбійників. Царівна жде, щоб відважний лицар визволив її з неволі. Якщо Семенко не визволить царівни — попаде у неволю ще тяжгу, як у своїй батьківщині. Якщо ж визволить, тоді стане такий могутній, що зможе прогнати займанців із своєї країни і повернути волю своєму народові.

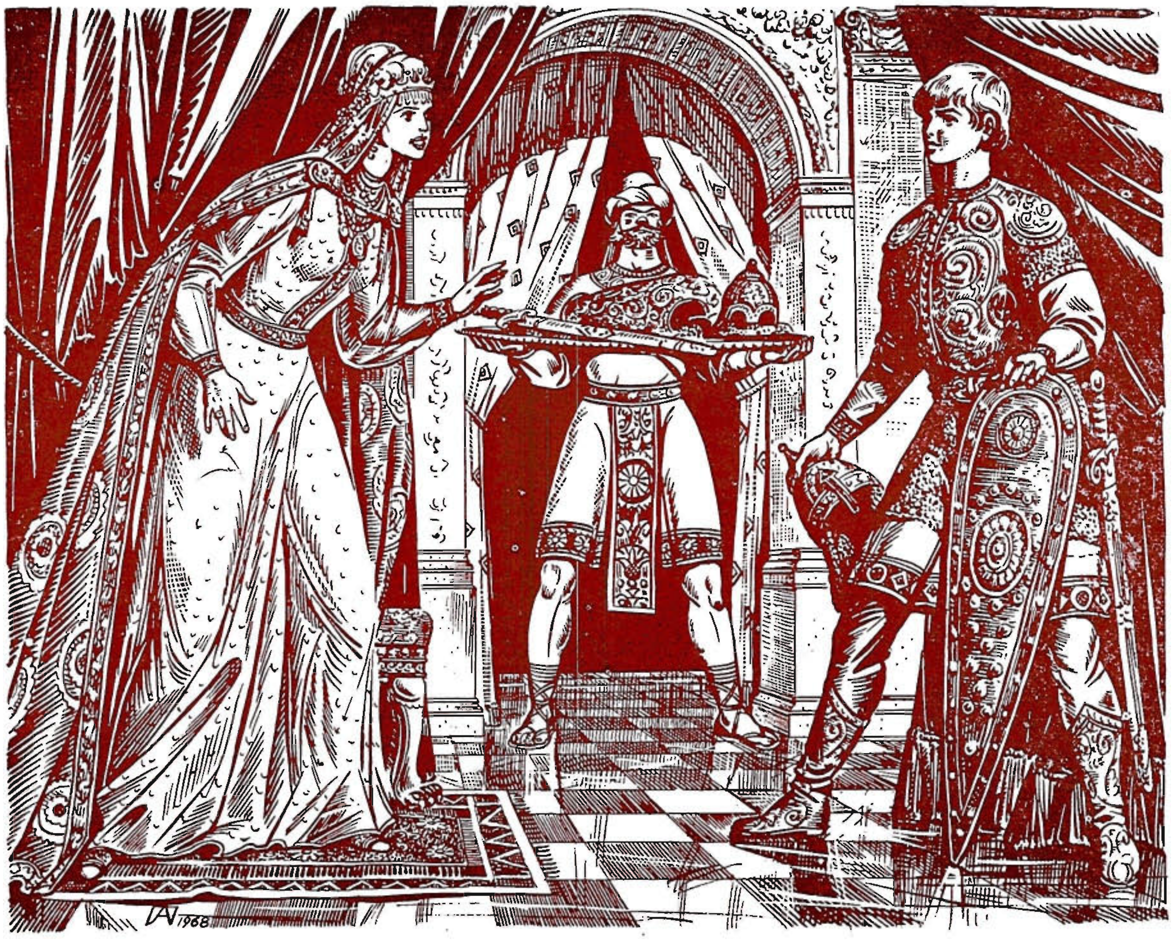
Семенко вирішив визволити царівну. Він розпрощався з оленем і вирушив у дорогу.

У другій гастині „Незакінгеної казки", що була вміщена в листопадовому гислі „Веселки", Семенко зустрів яструба з золотими крилами й срібними кігтями. Яструб послав хлопцеві крилатого коня, що приніс хлопцеві золотий панцер, шолом, мег і щит. Кінь поніс хлопця понад хмари. В темному лісі сказав хлопцеві, щоб ішов три дні до височенного дуба, який верховіттям сягає хмар. Семенко знайшов дуба-дерево світу і погав по ньому спинатися вгору, щоб дістатися до замку царівни. Люди остерігали Семенка, що ще жадна людина туди не дійшла. Проте, хлопець не злякався . . .

Знову подався Семенко у важку дорогу. Врешті роз'яснилося довкола, розступилося галуззя верховіття, і Семенко став перед золотою палатою. Тут заступило йому дорогу дванадцять мужчин з чорними бородами й залізними мечами.

— Ось він! — крикнув один. — Таки прийшов! Ждемо тебе тут усі разом! Тут буде тобі кінець!

Семенко не злякався. Добув меча і крикнув: „Наступайте, розбійники! Хто перший?"

Виступило троє відразу, але золотий панцер Семенка осліпив їх. Махнув мечем Семенко — три голови покотилися по землі. Виступило ще троє, і знову побив їх Семенко. Так повторилось чотири рази, а чотири рази по три — дванадцять.

Семенко скинув шолом і подався до замку. Назустріч йому вийшла надзвичайної краси дівчина: волосся — золото, очі — чаші, чобітки зелені, шиті перлами.

— Дякую тобі, козаче, — промовила, — що ти визволив мене і мій народ з неволі. За це все золото в моєму царстві буде твоє, і багатий будеш на ввесь світ.

— Дякую тобі, дівчино, за твою ласку, але я не ласий на золото і багатства. Не той багатий, хто багато має, а той, хто багато не потребує.

— Дивний ти, хлопче! — сказала дівчина і повела Семенка в замкові покої.

— Одного прохаю тебе, — сказав Семенко, — якщо твоя сила, поможи мені визволити мій нарід з неволі!

Тоді царівна покликала слугу й наказала принести чарівну зброю, що її досі зберігали розбійники. Хто її має, той завжди переможе.

Дуже сподобалася царівна Семенкові. Він обіцяв їй, що, як тільки зламає силу ворога, повернеться до неї.

Сім місяців, сім днів і сім годин тривала мандрівка Семенка додому. Вернувся в рідний край, покликав сміливих юнаків стати разом з ним до бою за волю народу і рушив проти чужого війська. Перелякалися навісні займанці-наїзники, коли на чолі війська побачили Семенка в золотистій зброї, з обосічним мечем у руках. Кинулися Семенкові лицарі на конях у бій. Не витримав ворог натиску борців за свободу. Зловили вони у полон визначних вождів противника, а решту розігнали або побили. Довгі роки після того чужинецькі розбишаки обминали землю Семенкового народу, бо боялися славних лицарів і Семенка.

Чи вернувся Семенко до царівни, чи одружився з нею і як вони жили? Цього я не знаю. Старі люди розповідали цю казку внукам, а внуки — свої дітям і внукам, але ніколи не згадували, що

сталося з царівною та Семенком. І я чув цю казку від старенької бабуні не один раз, але ніколи вона її не докінчила. Хай так і буде далі!

Пояснення-словничок: **олень** — deer; **зайда** — людина, що „зайшла” — прибула з іншої країни (alien, strange); **свитина** — свита (peasant's overcoat); **полон** — captivity; **пурпур** — дорогоцінна одежа, яку в давнину носили володарі й вельможі; **відраза** — aversion; **хаща** — гущавина, густі кущі (thicket); **розбійник** — розбишака, грабіжник (robber, bandit); **пугач** — нічний птах (horn-owl); **яструб** — hawk; **шолом** helmet; **щит** — shield; **заворожений** — зачарований (bewitched, charmed); **стремено** — stirrup; **розвилина** — місце, де з стовбура дерева виростає бічна галузь; **навісний** — противний, поганий.

Леся ХРАПЛИВА

ДИВНА МАНДРІВКА

(Із збірки „На ввесь Божий рік”)

Цікаву мандрівку
Відбув я ось нині:
В човні з ескімосом,
З верблюдом — в пустині.

Літав поміж зорі,
Бував на дні моря,
В печерах, де скарби,
Де звірі говорять.

Водив характерник
Мене у могили,
Де лицарі славні
По битві спочили.

В ґранітному замку
Вбив лютого змія;
Прекрасна царівна
На волі радіє!

На острові дивнім
Малі дробенята
Мене запросили
У них князювати.

А далі? . . . — Ти дармо
„Що далі” — питаєш!
Це книжку читав я!
Читай — то пізнаєш!

Оксана КУЗЬМА

Ілюстрація Ю. КОЗАКА

СНІЖИНКА „СРІБНА ЗІРКА"

ПЕРША ВІДСЛОНА

ЗАПОВІДАЧ. *У замку Зимової Царівни жила з своїми веселими сестричками сніжинка Срібна Зірка. Всі вони гуляли-гралися з вітром, спочивали на м'яких хмаринках. Раз зайшов до них царенко Іній і сказав:*

ІНІЙ. Пробачте, що турбую вас! Я прийшов сповістити, що час уже летіти на землю. Там діти чекають на сніг. Поспішайте!

ЗАПОВІДАЧ. *І пішов царенко Іній далі, будити інших сніжинок. Прийшла Зимова Царівна.*

ЗИМОВА ЦАРІВНА. Авжеж, сніжинки, треба вам готуватись у дорогу! Це велика цікава подорож. Будете танцювати, кружляти в повітрі, скільки захочете, а як утомитесь, то злинете на землю відпочити.

СНІЖИНКИ. О, як гарно, як цікаво!

СРІБНА ЗІРКА. А я не хочу летіти на землю! Мені це зовсім не цікаве! Краще поспати собі на хмаринці.

1 СНІЖИНКА. І не сором тобі таке говорити? Таж ми на те з водиці зродились, щоб летіти тепер на землю.

2 СНІЖИНКА. Злетимо на поле, вкриємо його сніговою периною та й будемо захищати рослини від холоду.

СРІБНА ЗІРКА. Ага, а Вітер казав, що ми всі розтанемо, як сонце пригріє!

ЗИМОВА ЦАРІВНА. Не журись! Лиха не буде! Тоді обернетесь у краплини води, а там підійметеся парою вгору, зберетесь у хмаринки й знову вернетесь до мого царства.

СРІБНА ЗІРКА. А я не хочу! От і все! Я не хочу обертатись у воду! Я хочу бути завжди такою срібною, чудовою, як тепер.

ЗИМОВА ЦАРІВНА. Ти краще готуйсь з усіма в дорогу! Не годиться бути самолюбом. Там, на землі, діти так нетерпеливо очікують снігу . . . Це ж ніч під свято Миколая, що приїжджає в льодових саночках.

СНІЖИНКИ. Та, поки полетимо на землю, закружляймо у веселому танку!

(Танок сніжинок)

ДРУГА ВІДСЛОНА

ЗАПОВІДАЧ. *Усі сніжинки збиралися в далеку подорож на землю. Тільки не було між ними сніжинки Срібної Зірки. Що вже нашукалися за нею Зимова Царівна та царенко Іній — та годі, нема! А Срібна Зірка тим часом утекла від своїх сестричок-сніжинок. Довго блукала по хмарах, урешті зайшла до робітні Небесного Майстра. Якраз тоді він закінчував робити деякі забавки, щоб ангели могли завезти їх земним дітям у подарунок. Втомлений працею, Небесний Майстер схилився і задрімав. Нараз збудив його стукіт у двері. Підійшов до дверей, відчинив їх і дуже здивувався: перед ним стояла маленька біла сніжинка.*

МАЙСТЕР. А що ти тут робиш, мала? Чому не збираєшся в дорогу на Землю з своїми сестричками?

СРІБНА ЗІРКА. Ох, дядечку, я не хочу! Допоможіть мені, заховайте мене в себе! Не хочу летіти туди! На Землі я можу розтанути від подуву теплого вітру, або сонячного проміння. Страшно подумати, що мій чудовий одяг може обернутися в краплину води.

МАЙСТЕР. Заховати тебе не заховаю, але як хочеш, то можеш тут трохи посидіти. Тільки не довго. Я незабаром зачиню робітню, бо мої забавки вже готові.

СРІБНА ЗІРКА. Готові? Для кого?

МАЙСТЕР. Для добрих і чемних дітей. Ці забавки ангели гарненько запакують, і святий Миколай роздасть їх усім, хто заслужив. Гей, та й утішаться ними діточки!

СРІБНА ЗІРКА. І ті всі чудові речі зроблені на те, щоб принести втіху дітям? Я певна, що всі ці забавки воліли б залишитись тут.

МАЙСТЕР. Запитай їх сама! Ось тобі моя чарівна паличка. Доторкнись нею будь-якої іграшки! Вона оживе, і ти почуєш від неї, що вона думає і чого хоче.

СРІБНА ЗІРКА *(підходить по черзі до іграшок і торкає їх паличкою)*.

ВЕДМЕДИК.

Я ведмедик невеликий,
В мене бурий кожушок,
Вмію гарно забавляти
Чемних, добрих діточок.

Кожна дівчинка чи хлопчик
В ліжечко мене кладе,
Як, сказавши всім „добраніч",
По вечері спати йде.

І в забаві, і в недузі
Вірний приятель я їм:
З дітьми кашляю, як треба,
З ними ліки п'ю і їм.

ПАЯЦИК.

Я паяцик кольоровий,
Веселенький сміхунець —
Хто бере мене за руки,
З ним іду я у танець.

Коло мене сумувати
І журитися не час,
Бо, як тільки усміхнуся,
То усі сміються враз.

ЛЯЛЯ.

Я срібноволоса ляля,
В мене личенько рум'яне,
Кожна дівчинка радіє,
Як на мене тільки гляне.

Кожна мама добре знає:
Між красунями я краля,
Тож найкращий подарунок
Для її дочки— то ляля.

ВОЯК.

Я вояк — це не сміх!
Муштрувати буду всіх:
Ходом руш! Раз - два - три,
То на гору, то згори!

Мушу тут усім признатись:
Любить мною забавлятись
Чоловічий бравий рід —
Син і тато, дядько й дід.

ІГРАШКИ.

Всі ми, іграшки дитячі —
М'ячик, авто, літачок,
І для нас найбільша втіха —
Розважати діточок.

СРІБНА ЗІРКА. Всі, всі вони люблять дітей і хочуть зробити їм приємність. Ох, як мені соромно, що я така самолюбка! Але ні — я також хочу потішити дітей. *(До Небесного Майстра)*. Та як можу я, мала сніжинка, потішити дитину?

МАЙСТЕР. Я бачив, як сніжинка злинула на личко дитини, що вийшла з хати перший раз по довгій недузі. Дитина зраділа, побачивши сніжинку, і її личко зарожевіло від щастя.

(На сцену вбігають ЗИМОВА ЦАРІВНА та ІНІЙ)

ЗИМОВА ЦАРІВНА. О, ти тут, Срібна Зірко! А ми перешукали всі хмаринки, щоб тебе знайти. Всі сніжинки вже готові летіти на землю. А ти . . .

ІНІЙ *(понуро)*. А ти, як хочеш, то можеш лишитись . . . Тільки не літай по цілому небу, а йди на свою хмаринку.

СРІБНА ЗІРКА. Я хочу летіти з вами! Я також хочу когось потішити! Я притулюся до личка дитини і, хоч зараз обернусь у краплину води, все ж хоч на хвилину зроблю їй приємність.

ЗИМОВА ЦАРІВНА. Дуже тішуся, моя сніжинко, що ти хочеш летіти з нами і занести усмішку на дитяче личко. Найкраще, що можна зробити — це подарувати іншим радість і щастя.

СРІБНА ЗІРКА. Я тепер така щаслива! Понесім же щастя й іншим! Нема на це кращої нагоди, як оця ніч — ніч святого Миколая. Це найкраща ніч в цілому році.

СНІЖИНКИ *(вбігають і оточують СРІБНУ ЗІРКУ)*. Срібна Зірко, які ми раді, що ти разом з нами понесеш радість дітям на землю! *(Беруться за руки і співають)*:

Нічка тиха, мерехтлива, спочиває світ у сні,
Лиш на небі зорі сяють, сріблом ткані і ясні.
Ось в таку блаженну тишу — світла й гамору ніде,
До дітвори у гостину гість з небес на світ іде.

Нічка тиха, таємнича, повна дива і чудес,
До дітвори в гості лине довгожданий гість з небес.
Буде радість, буде втіха, бож усякий пам'ятай:
За дітей цієї ночі не забуде Миколай.

(Входить св. Миколай з ангелами, роздають подарунки).

Примітка. *Ця сценка складена на основі оповідання Ніни Наркевиг „Сніжинка — Срібна Зірка". Слова до останньої пісні „Нігка тиха" написала Іванна Савицька.*

Г. ЧОРНОБИЦЬКА

ГУСЯТКО

Як ранок зимовий *настав,*
гуся мандрувало *на став.*

Пішло попід тином *до рогу,*
зійшло на широку *дорогу.*

І бачить, собі на *досаду:*
Рябко повертає *до саду.*

Сніг пада гусяті *на крила,*
все сніжна намітка *накрила.*

Чи буде ще й сніжний *крутіж?*
А схили до ставу *круті ж!*

Той став за садами й *домами.*
Вертайся, гусятко, *до мами.*

Досада — vexation, disappointment; сніжний крутіж — завірюха; крутий — стрімкий (rapid, steep).

НАЙКРАЩА ПРАЦЯ

— Яку домашню працю любиш найбільше?
— Найбільше люблю варити.
— Чому?
— Бо мама забороняє мені займатись куховарством.

УПАВ

— Учора ввечері я злетів з тридцятиметрової драбини.
— І нiщо тобі не сталося?
— Ні, бо я впав з першого щабля.

МУЗИКАЛЬНИЙ

Восьмирічний Павлик дзвонить до мешкання сусідки:

— Прошу пані, чи я вам не перешкоджаю, коли отак постійно вправляю ґами на фортепіяні?
— Ніде правди діти: перешкоджаєш мені таки дуже.
— Дуже вас прошу, скажіть це моїй мамі.

Сценарій і текст: *Р. ЗАВАДОВИЧ*
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК
ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE
BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XLI: НЕМИЛА ПРИГОДА

CHAPTER XLI: UNPLEASANT AFFAIR

Верескнувши з болю, Рох покинув селянина й кинувся втікати.

Rokh, screaming in pain, abandoned the peasant and started to run.

На гавкіт Кудлая збіглися собаки з цілого кутка та й обскочили Роха, що виліз на дашок криниці.

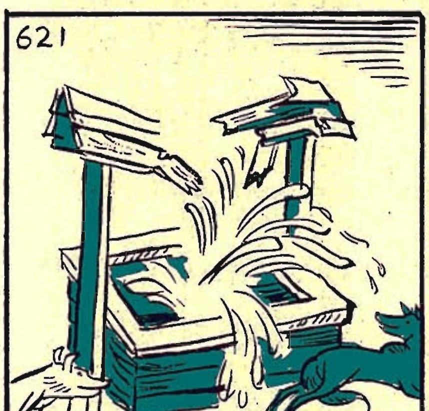
The barking of the peasant's dog attracted others from the neighboring homes. They surrounded the well,

Нараз порохнявий дашок заламався, і Рох провалився в криницю.

where Rokh was hiding on the top of the little roof.

The roof caved in and Rokh fell into the well.

„Плюх!" — гулькнула вода з криниці на розлючених собак.

The water splashed all over the angry dogs.

Скупавшись у холодній воді, Рох ухопився руками за цямриння — і в ту мить залунав тупіт копит.

Rokh, soaked in the cold water, was hanging on the pail. Suddenly, there was a sound of hoof-beat.

— А, це знову вашмосць Рох! — засміявся Богдан, поглядаючи на мокрого шляхтича.

"It's you again, squire Rokh," — laughed Bohdan looking at the soaked nobleman.

(Кінець сорок першого розділу)

(End of Chapter XLI)